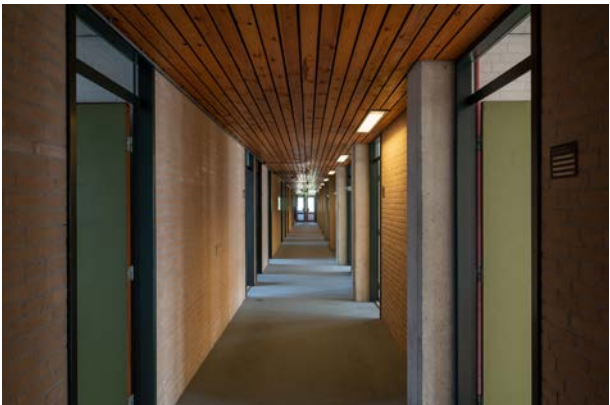

KANTOOR VOL AFVAL RIJKSKANTOOR ALS AANJAGER VOOR HERGEBRUIK IN RENOVATIE

Het Kantoor vol Afval (KaVA) is een voorbeeldstellend project voor circulair renoveren en de opschaling daarvan. Een robuust maar verouderd defensiekantoor uit 1980 is omgevormd tot een inspirerende werkomgeving voor de Rijksoverheid die overtuigend toont hoe hergebruik en hoogwaardige kwaliteit hand in hand kunnen gaan. Maximaal hergebruik is bereikt door principieel vrijkomende materialen uit het bestaande gebouw opnieuw te benutten en elementen uit donorgebouwen in te passen. Het team onder leiding van PTSA en Vink Bouw bedachten in samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf 15 ‘circulaire producten’ die binnen het project ontwikkeld en getest zijn om zo kennis en ervaring op te doen en de werkwijze herhaalbaar te maken. Tegelijk wordt een eigentijdse werkomgeving gemaakt met de gebruikelijke hoge kwaliteits- en comforteisen die gelden voor rijkskantoren. ‘Kantoor vol Afval’ laat zien dat er een kwalitatief alternatief is voor de wegwerpcultuur in de bouw.

Nieuwe en oorspronkelijke situatie

Voormalig Marine Vliegveld Valkenburg, eind jaren '80 en heden.

Situatie

Gebouw 356 is onderdeel van het hangar-gebied van voormalig Marine Vliegveld Valkenburg in Katwijk. In afwachting op de stedelijke ontwikkeling van het omliggende terrein werd besloten de gebouwen niet te slopen en de plek te benutten als innovatie ‘field-lab’. Waar ooit Lockheed verkenningsvliegtuigen werden onderhouden is nu een verzamelplaats ontstaan voor bedrijven die drone-technologieën ontwikkelen, ‘Unmanned Valley’ geheten. Met het KaVA-project wordt dit verzamelgebouw verder uitgebreid én ingezet op het ontwikkelen van de circulair bouwpraktijk.

Exemplarisch defensiegebouw

Het kantoor uit 1980 is een typisch cellenkantoor met een robuust betonnen casco en gevel en binnenwanden van baksteen. Als werkomgeving is het verouderd terwijl het in veel opzichten voldoende potentie heeft voor een tweede leven. Daarmee is het exemplarisch voor een de enorme renovatie-opgave van de defensievastgoed waar het Rijksvastgoedbedrijf voor staat. Mede daarom is gekozen dit gebouw onderdeel te maken van de voorbeeldstellende opgave.

Tweede leven voor robuust defensiekantoor

Herwonnen metselwerk elementen

Bestaande als basis

Met gerichte ingrepen zijn nieuwe ruimtelijke verbindingen gemaakt in het gesloten cellenkantoor. De ingrepen zijn afgewogen om zoveel mogelijk van het bestaande gebouw te behouden en zo min mogelijk nieuw afval te laten ontstaan. Zowel de nieuwe indeling als de sfeer van het gebouw zijn sterk beïnvloed door dit doel. De in het zicht gebrachte betonstructuur, behouden baksteen en keramische vloertegels geven het interieur patina en een 'sense of place'.

Hergebruik op locatie

Onderdelen die niet behouden bleven, zijn gedemonteerd, bewerkt en zo veel mogelijk hergebruikt binnen het project. Houten plafonds, muren van gezaagd metselwerk, betonnen lighthoppers en de uitbreiding van de keramische tegelvloer zijn hier voorbeelden van. Op natuurlijke wijze mengen deze onderdelen in het materialenpalet en vormen een brug tussen de oorspronkelijke en nieuwe architectuur.

Aanvullend donormateriaal

Aanvullend zijn extra onderdelen verzameld van andere slooplocaties. Met name een bankkantoor in Amsterdam diende als belangrijkste donorgebouw. Wand- en plafondsysteem, verlichting, klimaatplafonds en luchtbehandelingskasten werden getransplanteerd uit dit grootschalige renovatieproject. Deze componenten voegen een verfijnde kwaliteit toe aan het interieur en vormen een welkom contrast met de ruwe bestaande materialen.

Hergebruikte producten in donorgebouw en nieuwe situatie

Kleurontwerp door studio Raw Color

Collage-esthetiek

PTSA stelde het 'Kantoor vol Afval' samen als een collage. Gevonden elementen zijn bewerkt en laag over laag ingepast in het ontwerp. De esthetiek komt voort uit het cureren van de beschikbare materialen, het reageren op de bestaande structuur, het verfijnen en verzachten van de vaak ruwe gebruikte elementen en het omarmen van imperfectie. Patronen, zichtlijnen, licht en texturen zijn benut om ruimtes met elkaar te verweven. Daarnaast ontwierp studio Raw Color een kleurenpalet als extra verbindende laag.

65% hergebruik, 40% reductie van materiaalgebonden CO2 emissie

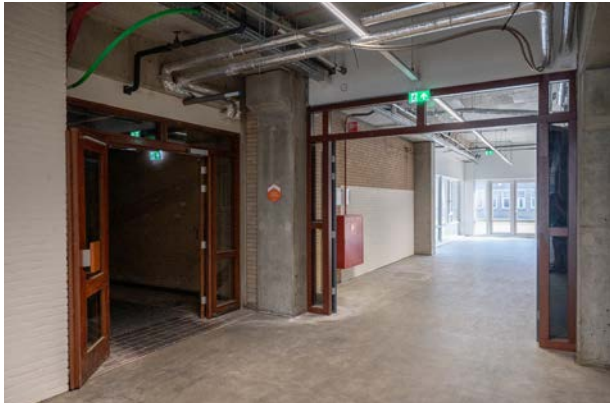
Het hoofddoel van het project, voldoen aan de vereisten van het klimaatverdrag (Paris Proof) door de focus op hergebruik bij renovatie, is bereikt. De werkwijze verminderde de materiaalgebonden CO2 emissie met 40% vergeleken met dezelfde renovatie met nieuwe materialen. Daarbij zijn, naast het behoud van het bestaande gebouw, de ingrepen gerealiseerd met 65% hergebruik.

Leerproject

'Kantoor vol Afval' werd door het Rijksvastgoedbedrijf nauwkeurig voorbereid als leerproject voor de organisatie en op vernieuwende wijze aanbesteed. In hechte samenwerking met hoofdaannemer Vink Bouw architect PTSA, adviseurs Deerns, constructeur Imd en vele anderen werd kennis gedurende de ontwikkeling uitvoerig gedeeld met een grote groep specialisten van het RVB. Geleerde lessen zijn tevens vertaald in de projectpagina: <https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/onderwerpen/kantoor-vol-afval-kava>

Kennisdeling met Rijksvastgoedbedrijf tijdens uitvoering

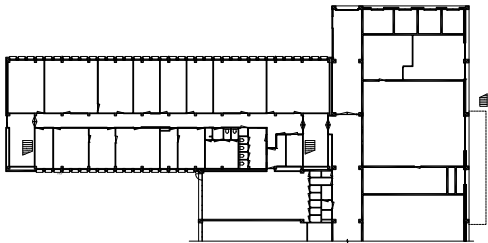
Nieuwe verbinding tussen het kantoor met de rest van het complex door plaatsen van herwonnen brandwerende puien.

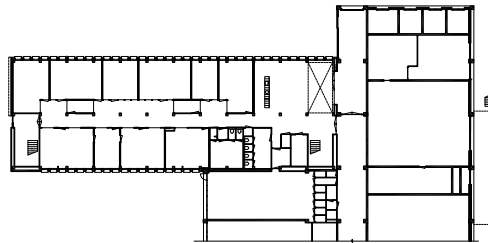
Geopend trappenhuis, nieuwe vide en daklichten verbinden de verdiepingen en aangelegen ontmoetingsgebieden.

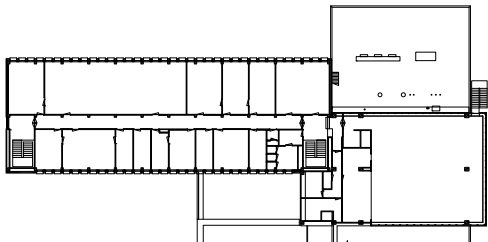
Nieuwe transparante indeling (conform RVB-standaard) met donorelementen en behoud van 50% bestaande wanden.

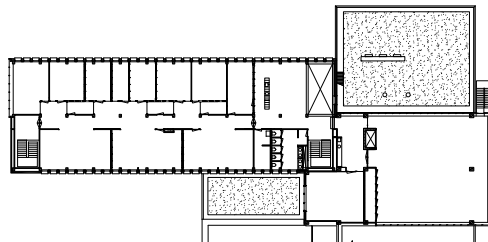
Begane grond bestaand

Begane grond nieuw

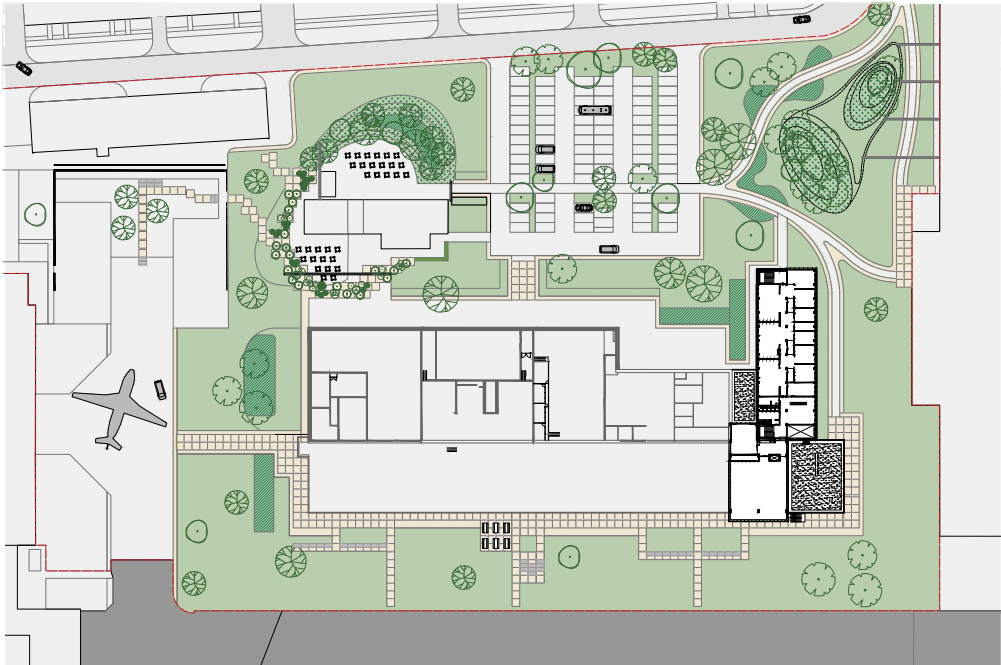

Verdieping bestaand

Verdieping nieuw

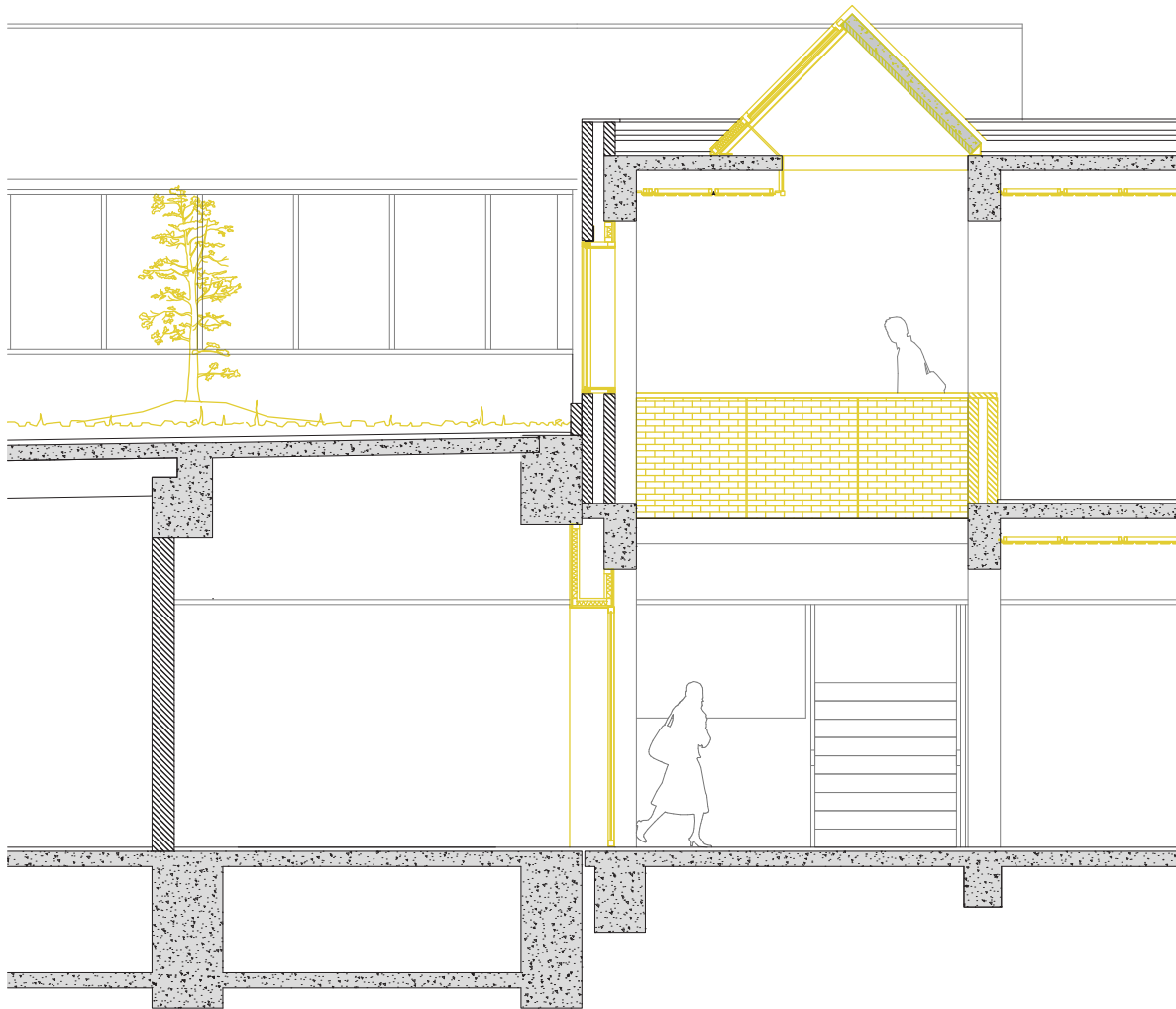
Plattegronden

Situatie

Projectgegevens

Locatie	Marinevliegkamp 356 Valkenburg, Katwijk
Programma	Kantoren en bijeenkomstruimtes
Opdrachtgever	Rijksvastgoedbedrijf
Architect	Popma ter Steege Architecten
Uitvoering	Vink Bouw
Partners	IMd Raadgevende Ingenieurs (constructie) Deerns Nederland (installaties, bouwfysica en brandveiligheid) Vink Bouw (bouwmanagement) Adex (donormateriaalleverancier) Raw Color (kleuradvies) Studio Simone Post (tapijtdontwerp)
Bruto oppervlakte	2140 m2
Start ontwerp	mei 2022
Oplevering	mei 2024

Doorsnede fragment met ingrepen in kleur

Over PTSA

Popma ter Steege Architecten (PTSA) is in 2011 opgericht door Josse Popma en Jan Willem ter Steege. Het bureau omarmt de circulaire transitie als een kans voor een meer betekenisvolle architectuur. Een architectuur die het noodzakelijke hergebruik van bouwmaterialen benut om opnieuw na te denken over onze behoeften, manier van bouwen en esthetiek. In 2023 publiceerde PTSA het boek *Reuse to Reduce* over hun praktijk bij Jap Sam Books. Het is een pleidooi voor ontwerp binnen de planetaire grenzen en het toepassen van een CO2 budget als hulpmiddel hiervoor. Het wil het discours over circulariteit helpen te verschuiven naar vormgeving en weg van de technocratie.

In 2019 won PTSA de Rijnlandse Architectuurprijs met het Nucleusgebouw. Dit laboratorium voor DNA-onderzoek was het eerste gebouw op het Leiden Bio Science Park met het duurzame BREEAM-excellent label. In 2020 was PTSA mede-initiatiefnemer en oprichter van het Circulair Warenhuis, een conceptstore en designlabel dat samenwerkt met gerenommeerde ontwerpers om restmaterialen een nieuw leven te geven. Hiervoor ontvingen zij een Dutch Design Award. In 2021 werd het campusgebouw Biopartner 5 opgeleverd. Een pionier in het grootschalig toepassen van hergebruikte materialen. Dit gebouw is het eerste Paris Proof gebouw in Nederland volgens de richtlijnen van Dutch Green Building Council. Het werd bekroond met onder andere de European Steel Design Award 2023.

Meer informatie

Voor meer informatie of interviewverzoeken kunt u contact opnemen met Jessica Voorwinde via jessica@burobordo.com of +316 40654267

Rechtenvrij beeldmateriaal is beschikbaar op [Architectuurserie 1 door Stijn Poelstra](#)
[Bouwproces door diverse fotografen](#) (beschikbaar gesteld door Rijksvastgoedbedrijf)

www.ptsanl